

Putnam-szöveg | 207-218. oldal

- erős és aktív civil társadalom → demokrácia megszilárdulása
- neo-tocqueville-ianizmus ezt megerősíti, de az USA-ban manapság már nem helytálló
- társadalmi hálózatok szerepének fontossága („hálózati kapitalizmus”)
- Olaszo.: regionális kormányzatok hatékonyságának eltérése: civil szövetkezés szintje

Társadalmi tőke: a társadalmi szerveződés azon sajátosságait jelenti, mint a hálózatok, normák és a társadalmi bizalom, melyek előmozdítják a kölcsönösen előnyös koordinációt és együttműködést.

- általános reciprocitás támogatása
- társadalmi bizalom kialakulásának ösztönzése
- kollektív cselekvés dilemmájának feloldása
- civil szerveződés: együttműködés múltbeli sikerei – jövőbeli kulturális minta
- „én → mi” = a résztvevők a kollektív előnyök iránti vonzódásának előmozdítása

USA tt-trendjei

1.) politikai részvétel változásai

- választásokon való részvétel csökken
- helyi közösségi ügyekben való részvétel csökken
- pedig az általános iskolázottsági szint nőtt
- lehetséges okok: tragédiák, botrányok → undor

2.) szervezetekhez való tartozás

- egyházi jellegűek
- nők: iskolai szervezetek, sportszövetségek, szakmai egyesületek, irodalmi társaságok
- férfiak: sportklubok, szakszervezetek, szakmai egyesületek, diákszövetségek, veterán egyesületek, önkéntes társaságok
- a szakszervezeti tagság aránya csökkent
- szülő-tanár szövetségek (PTA) ↓
- civil-, diákszervezetek, önkéntes munka ↓
- Cserkészfiúk Szövetsége, Vöröskereszt ↓
- a rendszeres önkéntesek száma 1/6-ával ↓

3.) vallás → a vallási érzület kevésbé kötődik intézményekhez; a rendszeres heti templomba járás csökkent

A „teke” (bowling)

1980-1993:

- a tekezők száma összességében nőtt: +10%
- teke-szövetségek taglétszáma csökkent: -40%
- szóló tekések; se sör, se pizza = nincs társas interakció

Újfajta szervezetek

1.) „harmadlagos szerveződések”: feministák, környezetvédők, Nyugdíjasok Amerikai Szövetsége (+ rajongói klubok?)

→ passzív tagság; a tagok kapcsolata nem egymással, hanem a közös szimbólumokkal, vezetőkkel, eszményekkel állnak fenn.

2.) non-profit szervezetek & non-profit szolgáltató ügynökségek növekvő jelentősége

3.) „támogató csoportok”

- nem csak vallási kötődésű (pl. Anonim Alkoholisták, hobbiklubok)

- lazább, mint egy másodlagos szerveződés: kisebb elköteleződés, kevés kötelezettség

- családi kötelékek lazulása = társadalmi tőkevesztés folyamat

- szomszédsági kapcsolatok (csökkenő tendencia) → de a nem szomszédságban lakó barátokkal való összejárás ↑ (= munkahelyi kapcsolatok jelentősége nőtt)

Felmérés

1.) minél nagyobb egy társadalomban a szervezeti tagság sűrűsége, annál több bizalmat tanúsítanak állampolgárai

2.) USA még a csökkenő tendencia ellenére is elég jól szerepel (35 országra kiterjedő felmérés)

3.) USA-i tt leromlása

A tt csökkenésének lehetséges okai:

- nők munkába állása: kevesebb idő a tt építésére

- mobilitás: „átültetés” hipotézis – gyökértelenség; beilleszkedési nehézségek; régi kapcsolatok fenntartása: idő, energia, pénz; az otthontulajdonlás kedvez a szerveződésnek;

- demográfiai átalakulások: kevesebb házasságkötés, több válás, kevesebb gyerek; reálbérek csökkenése

- szabadidő technicizálódása: individualizált felhasználás (tv, internet → a kommunikáció módja változott meg, gyenge kötések – információátadás, iwiw üzenőfal); ék az egyéni és a kollektív érdekeink között

További vizsgálati szempontok:

- tt többdimenziós mivolta

- makroszociológiai ellenáramlatok

- elektronikus hálózatok hatása a tt-re

- a közösségi elkötelezettség hátrányai/előnyei

- politika és a tt-ösztönzés konfliktusa

Összegzés: demokráciák → elégedetlenség az intézményekkel, hatékonyságuk megkérdőjelezése

2007.12.07. | előadás

Kuczi Tibor

Bourdieu: szent és profán megkülönböztetése¹; vallásos emberek: érdekek és haszonmax.

- felosztás: laikusok és professzionisták (→ monopolizálás)
- tőkeelmélet megalkotása: felhalmozott emberi munka eredménye; átörököthető; birtokosa számára előnyt hoz

Kulturális tőke

- G. Becker kritizálása (Becker: oktatás/tudástermelésbe való beruházás – makroszemlélet²; emberi tőke)

↓
pénztőke befektetése + idő
az elszalasztott jövedelmek
tekintetében

- P. Bourdieu: családi szocializáció színtere, mint jelentős befektetés → iskolai profitot hoz

INKORPORÁLT KULTURÁLIS TŐKE

- „testbe való beruházás”
 - a test nem egyszerűen biológiai termék
 - magán viselheti az osztályhovatartozás bélyegét
 - az elit szokása (testtartás, gesztusrendszer, magaviselet, távolságtartás; elit iskolák, szigorú nevelés)
 - Veblen: A dologtalan osztály elmélete
 - „testipar” → kozmetika; szabadidő; plasztika } felülről lefelé gördülő minta³
- ízlés, modor, viselkedés → személyes tulajdonsággá válnak
 - festmény → kód (értelmiségi kód: barokk = értelmezés; alsóbb osztálybeli kód: hasonlít/nem hasonlít⁴ = élmény)
 - borok, sajtok hierarchiája
 - nyelvhasználat – oktatásszociológia (szünettartás: 10 éves gyerekeket beszélgettek; alacsonyabb < magasabb osztályba tartozók (szünet hossza) → a gondolatok megkomponálásához idő kell)
 - standard nyelvhasználat: önkényes kiválasztás

Andor Mihály-Viskó Éva → továbbtanulási arányok vizsgálata

- Rákosi-korszak: nehéz; Kádár-korszak: pozitív diszkrimináció
- hány generációs diplomás család?
-

Losonci Ákos: tanulmány Trianontól fogva 80 család sorsának hullámvázása görbén ábrázolva
→ a két vh között felhalmozott kulturális tőke is működött

angol arisztokrácia reprodukciós mintái (1880-1980 között)

pl. 1950-ben 308 fő főnemes gyerek továbbtanulása → 208-an Eaton-be (1), 51-en (2), 13-an Westminsterbe (3), 11-en (4) } public school → de az Oxbridge kevésbé zárt

¹ Vallási mezők kialakulása és struktúrája

² Schulze

³ pl. hófehér bőr = nem végzett fizikai munkát → napbarnított bőr = nyaralás

⁴ pl. az alma a csendéletben az igazihoz

TÁRGYIASULT KULTURÁLIS TŐKE

- az elit kulturális hatalma (értelmezési hatalom → mi a művészet? amit az elit annak tart = értékítélet)
- festmények, könyvek, stb
- Andorék: otthoni könyvek & továbbtanulási sikerek:

érettségi után nem akart továbbtanulni: 670 db

érettségi után jelentkezett: 1000 db

de nem vették fel: 933 db

felvették: 1131 db

főiskolára vették fel: 1018 db

egyetemre vették fel: 1231 db

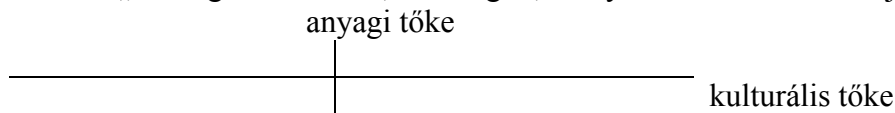
}
} átlagos könyvszám

INTÉZMÉNYESÜLT KULTURÁLIS TŐKE

- „birtoklevél” → iskolai végzettség
- nincs folytonos bizonyítási kényszer
- munkaerő-piaci szerep, „statisztikai diszkrimináció” → a cégeknek nincs ideje meggyőződni a jelentkező kompetenciájáról, ezért a papírokra hagyatkoznak
- házassági hirdetések
- a tudományos címek, díjak kvázi rendiséget hoznak létre
- Bourdieu: iskol // bank → kulturális tőke befektetése → profitszerzés és kamatozás

Társadalmi tőke

- Coleman-hez képest új (P.B.): az egyén társadalmi tőkájének nagysága = mennyi emberrel áll kapcsolatban (Coleman) + kulturális és anyagi tőke mennyisége
- „zártágelv”: klubok, társaságok; előnye: szimbolikus tőkét jelent odatartozni⁵

→ a csoportok helyzetét meghatározza az anyagi és a kulturális tőke aránya

→ társadalmi megkülönböztetések rendszerének létrehozója (kulturális hierarchia kialakulása)

Franciao.: bortermelői elit fiktív múltja

+ faluimázs / turizmus (mi lesz az eredeti vidékkel?)

→ „múltcsinálás” → gazdasági/politikai érdekek

⁵ Bourdieu: Distinction

SZEMINÁRIUM

- személyes kapcsolatok, együttműködés} hatékony gazdaság és kormányzás
- szakkollégium- presztízs, munkakeresés
- általános reciprocitás: bizalom, kommunikáció, kooperáció a kollektív cselekvésben (Elster, Olson)

másodlagos szerveződések

- politika: érdektelenség (főleg a helyhatósági választásokon), csökkenő bizalom a politikai intézmények felé
- kedvelt szervezetek: egyházak, szakszervezetek, szülő-tanár közösségek
- civil-, diák- és sportszervezetek (tag és önkéntes)

harmadlagos szerveződések

- kisebb beágyazottság
- formális csoporttagság
- személyes ismeretség hiánya (közös szimbólumok, eszmék...)

jó szomszédság és társadalmi bizalom

- a beágyazottság hagyományos színterei (Polányi, Granovetter); család, szomszédok, általános társadalmi bizalom → ezek intenzitása csökken
- a bizalmatlanság erősen korrelál az iskolai végzettség magasságával
- nemzetközi összehasonlítás (35 ország) → a szervezeti tagság és bizalom⁶ között korreláció van

Gambetta (191-206. oldalon)

- 1.) történelmi háttér: spanyol uralom 1861-ig → oszd meg és uralkodj (Nápoly ↔ Szicília)
 - romboló hatású verseny dominanciája
 - nincs együttműködés
 - politikai korrupció
 - törvény előtti egyenlőtlenség
 - babonák fenntartása

→ alkalmazkodás az elnyomáshoz (nincs lázadás): adaptációs technikákkal válaszoltak

→ stagnáló gazdaság: siker = másik átverése

→ mobilitás szerepe: nincs elég lehetőség → a maffia válik azzá
- 2.) a szicíliai maffia kialakulásának okai / L. Franchetti alapján
 - politikai ok: 16. századtól nem megbízható igazságszolgáltatás és jogalkalmazás
 - gazdasági ok: a bizalmatlanság áthatja az egész társadalmat; bizonytalanság a szerződésekkel, állammal, intézményekkel szemben
 - „egyívásúak feletti uralom”-ra való törekvés, családok⁷ konfliktusai → zéróösszegű játék

→ nem kedvez a piaci versenynek

 - társadalmi mobilitási lehetőségek: van lehetőség (de kevés) + bizalomhiányos légkör

→ kipótolja a bizalomhiány ütött rést

→ üzletet csinál a bizalomhiányból: monopóliumra törekszik bizonyos erőforrások felett (nem akar versenyezni!) + legális iparban utazna (olaj, föld, stb), mely könnyen ellenőrizhető, kisajátítható

⁶ a társadalmi tőke indikátorai

⁷ Oscar ☺

- nem riad vissza a bűncselekményektől
 - erőszakot alkalmaz
 - nem csak a legalsóbb rétegekből → középosztály: hivatalnokok (kapcsolatháló, korrupció)
 - viselkedés: egyénileg racionális, kollektíve katasztrófális // közjóságok
- 3.) a maffia fennmaradását elősegítő mechanizmusok → nem szándékos mechanizmusok:
- megszoksz vagy megszöksz
 - állam: korrupció – elítéli a maffiát, de rá is szorul (pl. szavazótábor mozgósítása)
 - alternatívája a fasizmus (lenne)
 - négyféle együttműködés [ppt]
 - helyreállítja a bizalmat (védelmi pénzzel megvásárolható bizalom)